

Høring budsjett 2023 – Familie- og kulturkomiteen, oktober 2022.

Norges museumsforbund representerer de norske museene; både museene i det nasjonale museumsnettverket i Kulturdepartementet, universitetsmuseene, museer under øvrige departementer, private museer og de samiske museene under Sametinget. Museumsforbundet er en interesseorganisasjon som arbeider for museenes faglige og økonomiske utvikling gjennom arbeidet i organisasjonens sekretariat og i ni ulike fagseksjoner.

Kulturdepartementets budsjettproposisjon er et krisebudsjett med få nye satsinger. Det er stort sett videreføring av igangsatte satsinger for museene: Interregionalt marinarkeologisk samarbeid (IRMAS) samt tidligere bevilgninger til museumsbygg. Særlig gledelig er forslag om fem millioner kroner til satsing på samisk kunst og videre planlegging av nybygg for RiddoDuattarMuseet. Det er viktig for å kunne formidle kunst i Sápmi på samme nivå som andre deler av kunsten. Preus museum styrkes med to millioner kroner for å sette museet bedre i stand til å forvalte to historiske gjenstandssamlinger – den filmtekniske samlingen som tidligere ble oppbevart av Norsk Filminstitutt og den tekniske delen av Preus museums fotohistoriske samling. Nasjonalmuseet får, som det eneste museet med nytt bygg, en økning i driftsmidlene på kr 232,3 millioner kroner for å legge til rette for nødvendig vakthold og sikring av museets samlinger samt utvikling av et bredt publikumstilbud i og utenfor Oslo.

Under fremleggningen av budsjettet uttalte kulturministeren at ABE-reformen var skrotet og det er bra. Skrotingen vil på sikt bidra til å sikre institusjonene en mer bærekraftig økonomi. At museene får en prisomregning på 2,9-3,0 % vil bevege kompensasjonen for pris og lønnsvekst opp på et noe mer reelt nivå enn man har hatt de siste årene, men ligger langt under hva prisveksten for det foregående året er beregnet til. Regjeringen har beregnet KPI til 2,8 for 2023, så dette er et skritt i riktig retning dersom anslaget holder. Det vil imidlertid ikke umiddelbart tette tapet fra mange år med ABE-reform, særlig ikke i en situasjon med kostnadsvekst for strøm, drivstoff til bil og båt samt økende material- og transportkostnader. Mange museumsfartøyer kan fort bli liggende til kai i 2023 dersom denne situasjonen vedvarer uten økning i driftsmidler.

Demokratisatsing viktig med krig i Europa

Det er gledelig at Dembra-satsingen i Freds- og menneskerettsentrene foreslås styrket med to millioner kroner for 2023, og at Eidsvoll 1814 og demokratinettstedet Min Stemme styrkes med en million kroner. Dette er en viktig satsing for å styrke beredskapen mot rasisme og antisemittisme og skolenes arbeid mot fordommer og fiendskap. Museene er viktige bidragsytere i å gi barn og unge kunnskap om historie og kulturarv som kan ruste dem for å forstå samfunnet de er en del av, gi opplæring som kan styrke den kritiske sansen, vurdere informasjon og erfaring med å utøve kildekritikk i et digitalisert samfunn med tilgang til gode nyheter og Fake News.

Vi har forståelse for at 2023 også blir et krevende år og har forståelse for at det ikke prioriteres mange nye bygg for 2023. Vi vil imidlertid peke på noen særlig kritiske punkter for museene i budsjettforslaget som er viktigere å prioritere:

- **Kuttet i bevilgning for Astrup-Fearnley-museet og Kistefos-museet:** på til sammen tre mill. kroner er ikke begrunnet i KUDs proposisjon og uforståelig ut fra en svært beskjeden innsparing. For de to museene betyr selv det relativt beskjedne offentlige tilskuddet mye.
- **Gaveforsterkningen:** Har vært avgjørende for å opprettholde handlingsrom i museene. Vi ser ikke noen tydelig kompensierende satsing slik det har vært snakket om og beskrevet i Hurdalsplattformen
- **Økte driftsmidler til nybygg:** Det er bra at Nasjonalmuseet får økte driftsmidler etter åpning av nybygg. Museumsforbundet understreker at det er flere andre museer som har åpnet nye bygg som ikke har fått økning i driftsmidlene verken i 2022-budsjettet eller i forslaget til 2023-budsjett. Det vil bidra til å svekke disse institusjonenes evne til å oppfylle samfunnsoppdraget og gjøre jobben med å ivareta og formidle vår felles kulturarv på en tilfredsstillende måte. Ett museum vil ikke klare å åpne som planlagt dersom det ikke kommer en økning til drift. På toppen av et krevende kostnadsbilde knyttet til økte strømkostnader og økende materialkostnader, samtidig som svært mange fortsatt ikke har nådd 2019-nivå for besøk og dermed lavere inntekter fra billetter- og annet salg.
- **Strømkrisen:** de høye strømkostnadene påvirker mange av museenes økonomi. Vi viser til vår høring om forslaget til strømstøtte og vår medlemsundersøkelse som komiteen tidligere har fått oversendt.
- **Forskningsatsing- stipendiatstillinger:** Denne satsingen foreslås videreført med en liten prisomregning. Det er bra, men det holder bare til tre til fire stipendiater. Skal satsingen få effekt for museumssektoren må den styrkes. Museumsforbundet ønsker en økning på fem mill. kroner til dette formålet.
- **Mangfold:** Budsjettets fokus på mangfold svekkes ved at mangfoldstilskudd til flere museer (Oslo Museum, Nord-Troms Museum, Stiklestad Nasjonale Kultursenter og Henie-Onstad kunstsenter) overføres til spillemidlene og fører til usikkerhet om tildeling av resurser. Samtidig forventes det at disse og de øvrige museene leverer på dette på flere felt både knyttet til likestilling, LHBTQ, ytringsmangfold og demokrati, noe som med den politiske utviklingen i Europa blir stadig viktigere.
- **Bevaringsprogrammet for teknisk-industrielle anlegg og øvrige poster i KLDs budsjett:** Alle forskriftsfestede tilskuddsordninger får bare en nominell økning. Tilskuddet til teknisk-industrielle anlegg har stått stille lenge, noe som ikke er i tråd med intensjonene i Museumsmeldingen. Det samme gjelder flere relevante tilskuddsposter under Kap. 1429 Riksantikvaren. Forskriftsendringene vil på sikt kunne få betydelige negative konsekvenser for de prioriterte museumsanleggene dersom det åpnes for flere anlegg. Da kan mange års satsing på istandsetting og vedlikehold forvitte. For post 71, som gjelder fredede kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturlandskap understrekes det også at: «Omfanget av tilskot til museum skal ikke auke.» Det er urovekkende at museene

ikke anses som en viktig samarbeidspartner og ressurs i arbeidet med bevaring av viktige kulturminner. Komiteen bes om å ta dette opp med Klima- og miljødepartementet.

- **Museumsbanene:** får ikke kompensert for pris- og lønnsvekst i budsjettforslaget. Foreslått økning går til frivillige aktører som arbeider med historisk togmateriell til leie for togparkering til Bane NOR SF/Bane NOR Eiendom AS. Det bidrar til å øke etterslepet på vedlikehold på materiell ved museumsbanene ytterligere.

I Museumsmeldingen trekkes behovet for tilgang til digitale forskningsdatabaser med faglitteratur frem som et viktig skritt i styrkingen og profesjonaliseringen av forskningsarbeidet i museene. Vi ber om at komiteen støtter opp om dette forslaget, og at den bidrar til å finne egnede måter dette kan realiseres for enklere tilgang til forskningsartikler for museene. Det vil bidra til økt kvalitet på forskningen som utføres i museene utenfor UH-sektoren. Museumsforbundet bidrar gjerne i en dialog om å finne egnede løsninger på dette. Vi ber om at komiteen har dialog med Utdannings- og forskningskomiteen og bidrar til å sikre at Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet begge bidrar til å realisere dette.

Kontaktinformasjon; generalsekretær Liv Ramskjær, 92427878/ LR@museumsforbundet.no.